

Đ ĐN
2636

ÂN

BỐN MÙA HÒA

thuongnaitruongua.vn
tập thơ

NHÀ XUẤT BẢN VIỆT BẮC

THUNG LŨNG VÀO XUÂN

Tặng L.H.N.

Thung lũng vào xuân ngày đẹp nắng
Véo von chim hót nhảy trên cành
Hoa đào biên giới khoe màu thắm
Nước biếc non xa tựa bức tranh.

thuongmaitruongxua.vn

Hôm nay thăm lại đất Cao Bằng
Mây trắng một làn bay tạt ngang
Như thề phất trần ai nhẹ quét
Hiện gương trong vắt mặt Bằng Giang.

Chốn ấy thuở nào không kẻ bước
Nay cao vời vợi lâu nguy nga.
Bến xe tấp nập ngay chân giốc
Kẻ đón người đưa áo nở hoa.

Nơi nọ ngày nào xe kéo pháo.
Nay vang tiếng hát lên công trường
San bằng đỉnh núi cao dần dào
Tuổi trẻ đón chào gió bốn phương.

Bên đường cảnh lộc đang êm thờ
Trời biếc én xuân mãi lượn vòng
Sườn núi nhà sàn phơi ngói đỏ
Dòng sông như dải lụa xanh trong.

Thị xã thu mình trong đảo biếc
Hai cầu êm ả vắt sang sông
Leo đèo xe trầy như dòng nước
Hỏi hã lên đường thăm cố hương.

Thung lũng vào xuân, Cao Bằng ơi!
Quê hương cách mạng đẹp vùng trời
Non sông là một công trường lớn
Mảnh đất này thêm mảnh đất vui.

Mùa xuân 1974

BẾN Ô TÔ CHIỀU NAY

Ai khéo nghĩ, bến ô tô là khung cửu cực to
Xe đưa thoi dẹt nên tấm thảm dày xê dịch?
Tiếng máy âm ý giục giã những bàn tay thân thiết
Vẫy chào sao xuyên nắng bay.

Kìa mai vàng đọng lưng núi chiều nay
Tấm thảm lớn căng đỏ cờ khẩu hiệu
Áo lục áo chàm thướt tha xanh hàng liễu
Nhấp nhò những ruộng bậc thang.

Xe leo đèo vun vút chở nắng vàng
Tiếng máy nâng cao bài ca miền biển
Tiếng máy reo vui như lòng người về bến
Bến nhớ bến thương thành bến đợi bến vui.

Màu áo nâu là đoàn thanh niên miền xuôi
Mang văn hóa theo lên xây khu kinh tế mới
Dệt thêm một màu hoa lên núi
Màu nâu lay động rừng xanh.

Áo nâu tươi hoa mạ, hoa pi
Áo chàm xanh hoa mua, hoa xôm
Chen chúc những vai tròn, tay lại khoác tay
Bến xe như rừng hoa tươi từng khóm,
Tình xuôi ngược ấy là sợi dây kim tuyến
Dệt đẹp thêm tấm thổ cẩm chiều nay.

Hoa núi quê ta sáng thêm màu thêm sắc
Gia phả quê ta thêm những dòng họ, những làng.
Cuộc sống cứ nâng lên từng cung bậc
Bến xe chiều hòa tiếng hát lưng vang.

TIẾNG CHÀO ĐỜI

*Mừng một bạn lên miền Núi
phát triển kinh tế văn hóa
để con so.*

Tiếng khóc oa oa vang tới cửa
Bà mẹ Tây nhen bếp lửa hồng
Mừng làng Kinh có con vừa nở
Vườn thêm dừa trẻ, cúc thêm bông.

Tiếng khóc vang, gà rừng thức giấc
Gọi trăng sáng, gọi gió ngừng sương.
Làng người Kinh mới về năm trước
Mà bé chào đời thơm lúa nương.

Mẹ cháu quê xa không có tuổi
Mặt trời lên thấy đứng đầu bờ
Cùng làng tình nguyện lên miền núi
Quê ta như bức họa vừa tô.

Thăm thẳm một trời vàng ngô lúa
Đàn bò gặm cỏ cánh rừng thông...

Nhớ sao, hôm đến, bao bà mẹ
Quý như dâu mới lời nhà chồng.

Chào đời thêm một công dân nhỏ
Cũng như tiếng khóc trẻ Tày, Nùng
Cũng vang động núi như người chủ
Đề điện mai như sao sáng rừng.

Tiếng khóc oa oa vang hợp tác
Gà rừng vỗ cánh gáy lan xa
Gọi mặt trời lên ngồi đỉnh núi
Vàng dương hồng tỏa ấm quanh nhà...

BẢN MÈO

Trên bản Mèo ngày nhộn nhịp đón xuân
Cánh hoa mai gấn cúc bạc trắng ngần
Đám mây mù kéo nhau qua trước cửa
Cánh đại bàng trong nắng sớm bàng khuâng.

Bản Mèo xưa như mây mù ngang núi
Khi gió xuân về chuyển chỗ lang thang
Mảnh đất cũ sỏi cằn dù có tủi
Đành chia tay tìm nương lạ lúa vàng.

Bản Mèo xưa như đại bàng nghiêng cánh
Những năm dài Tây Nhật cướp lúa ta
Mồng một tết còn bắt phu bắt lính
Con đại bàng vội vã cánh bay xa.

Hôm nay lại thấy mây mù trước cửa
Trải bao xuân ta đã dựng nên làng
Cánh đại bàng vẫn nghiêng cao trong gió
Trên bản Mèo nào nức đón xuân sang.

Hoa cây mai bảy năm trồng đã nở
Giữa sân làng thiếu nữ đánh pa pao.⁽¹⁾
Tranh bé ngủ đắp áo anh bộ đội
Ảnh Cụ Hồ, nhà nhà cổ treo cao.

Từ trời xuống trắng phau phau dòng thác
Dâng lên trời lúa mì mọc xanh nương.
Cô gái Mèo vai đeo bao ống nước
kèn lá vui như nhớ tới chiến trường.

Chuông bò vọng từ nương xa cây võ
Đề xuân về gieo ngô lúa tươi xanh.
Các bà mẹ vượt đèo đi trong gió
Bướm trắng vờn trên mảnh đất định canh.

Hợp tác xã chia nhau thành từng đội
Cô gái khăn rằn đeo rau lợn ngang nương
Ai theo bò vác súng đi xe củi
Khèn vi vu qua nơi mới mở đường.

Đoàn bộ đội qua rừng mai ẩm nắng
Gặp khách lưng đeo đoàn ngựa hí vang.
Bản Mèo ta định cư theo lời Đảng
Lưng trời cao nghiêng nghiêng cánh đại bàng...

(1) Pa Pao : Một trò chơi của thiếu nữ Mèo.

BẢN ĐAO

Đường lên đỉnh núi Ben-le
Lòng bàng khuâng lạ nhìn về quê hương
Trời xuân én vô biên sương
Gió ngàn reo hát, ánh dương chói lòa.

Sườn non tươi hiện những nhà
Quây quần thành bản như hoa trên cành.
Nắng xuân này lộc ngàn xanh
Đảng về dân chúng lập thành bản Dao.

Bếp nhà thanh thản khói cao
Định cư đường đỏ dẫn vào mùa xuân.
Hạo dung giọng hát xa ngàn (1)
Lâng lâng lòng khách, tần ngần bánh xe...

1974

(1) Hạo dung : một làn điệu dân ca Dao Tiền.

YÊU HOA

Sau ngày lao động vào lúc nghỉ ngơi
Anh hỏi em yêu hoa gì nhất ?

Lan mang về mùa xuân sáng đẹp tươi
Được mại mại và cánh non đầy lộc

Lựu đốt đỏ nắng hè gọi thương con chim cuốc
Và mùa màng bận rộn thôn trang

Hoa cúc vàng gọi cả lúa đồng vàng
Ngựa chở thóc hí vang sân kho hợp tác

Hoa mai nở treo giọt sương trong như ngọc
Thức canh đào dậy sớm đón xuân

Muôn hoa thắm tô quê hương tươi sáng vô ngần
Đâu có phải chỉ lay ơn, cảm chường?
Cũng không riêng hoa móng rồng, hoa loong
Ngát hương đưa chờ em buổi tan tầm!

Sánh bước về đường đá mát bóng râm
Trong nắng mới tung bừng tường vôi trắng
Máy xay xát đang rào rào chuyển động
Gạo trắng tinh vui ánh mắt mẹ già.

Nên quê hương hiện đẹp những đóa hoa
Sáng tươi sáng màu giang san đã nước
Đỏ tươi đỏ màu cờ Tổ quốc
Thu đủ sắc hương là Hoa chiến sĩ thi đua.

Yêu biết bao, Hoa đỏ Hoa thi đua
Ngời tỏa ngực ai?
Những buổi hẹn hò
Căng sức trẻ xây đẹp thêm mừng bản
Căng sức trẻ đi nhanh lên con đường xán lạn
Quê hương đỏ rực sắc cờ...

1973

MÙA XUÂN TỚI

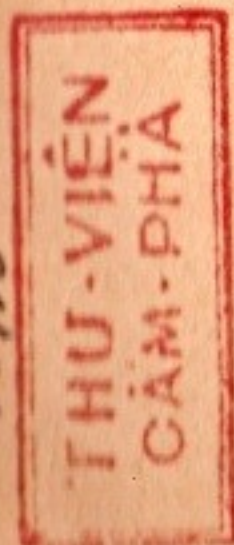
Mùa xuân tới từ rừng hoa đầu núi
Nở ven nương của hợp tác vỡ hoang
Thẳng tấp xa những hom sắn xếp hàng
Mầm mới nhú dưới mưa xuân nhẹ nhẹ.

Mùa xuân tới từ trong tay mẹ trẻ
May cho con tấm áo mới tươi hoa
Địu con đi hợp hợp tác làng ta
Thầm hứa với chồng đi xa đánh Mỹ.

Mùa xuân tới sôi lòng anh lòng chị
Những trái tim tăng sức nóng bừng bừng
Mang lá cờ về cắm đỏ núi rừng
Phân nghìn tấn nên lúa vàng nặng gác.

ĐN 2636

Đ: 8930

Mùa xuân tới trong lời si câu hát
Khắp bản mừng vang khúc nhạc thanh cao
Ngày mới mới gió xuân về rào rạt
Lòng còn say như ong đậu hoa đào...

DÊ TRƯỜNG XUÂN

Dê đi từ Lũng Cù Hà Giang
Vượt lăm chặng đường dốc đỏ
Vượt bao đèo lộng gió chạm vòm trời
Về núi đá Cao Bằng sinh sôi !

Và hôm nay
Dê đàn nhảy nhót
Tung tăng
Lên dốc
Tìm tia nắng nhuộm hồng lá biếc
Ngưng lưng đèo

Núi đá cheo leo
Cỏ chen đá mọc
Hoa nở
Dê theo...

Nắng hồng dê tắm
Cỏ lăm dê no
Cheo veo trên đầu núi đá
Nhìn mặt trời đỏ,

Nhìn người xã viên già
Chòm râu gió thổi
(Hai con đi cầm súng tiền phương)
Ngày ngày chăn dê khoác nắng tắm sương.

Mặt trời gác núi
Nhạc gió trầm trầm
Dê chơ lặc bầy lặc lối
Theo đường Sơn dương...

Mồ vang thung lũng
Sương rơi
Dê no tròn bụng
Lững thững rẽ mây dê về
Đường dài
Trường xuân... (1)

1969

(1) Trường xuân: Tên hợp tác xã nổi tiếng chăn dê ở Cao Bằng.

ĐƯỢC MÙA LÚA SỚM

Sớm nay ra đồng gặt vụ lúa pày (1)
Sương mù tan dưới nắng ngàn dịu ảm
lúa đồng xanh đồng vàng xen nhau như hoa gấm
Làn gió đưa sóng lúa chạy chân mây...

Đồng lúa xưa chó chạy chẳng khuất đuôi
Cây rơm ngắn lợp nhà khôn đánh gập;
Mặt ruộng hạn, kéo ra đồng chăm sóc
Nước tưới lên khô cạn dưới chân người.

Trai của bản đi tòng quân đánh Mỹ
Đồi núi xanh, đồng lúa cạn, đường làng...
Giao cho mẹ, cho các em, các chị...
Những bàn tay vốn dĩ đảm đang.

Mặt ruộng khô, đất quăn lên như mủ mạch
Không đốt hương gọi mây gió giữa làng.
Học chị xuôi, đan gàu đi tát nước
Cô gái Tây cũng mức ánh trăng vàng.

Cây thẳng hàng sục bùn bằng cào cỏ
Thương lúa xanh, dù đi mấy dặm đường
Gánh phân đạm, phân lân, mồ hôi nhỏ
Đề hôm nay lúa vàng sớm ngát hương.

Bông lúa vàng: mái gà tha không nổi
Gặt lúa pay; đưa tin tới liền phương.
Ngọn lúa xanh rướn cao không biết mỏi
Trâu qua bờ trông chẳng thấy lưng...

Những lượn lúa reo vui trong tiếng hát
Hòa tiếng cười các cô gái đảm đang.
Trên trời cao mây xanh bát ngát
Đồng quê ta lớp lớp mùa vàng...

(1) Lúa pay: Một trong những loại lúa chín sớm trong vụ gặt thu.

NGƯỜI XÃ VIÊN GÁI

Bận mùa xuống nước làm «đà»
Xong mùa lên núi hóa ra ve rừng.(1)

(Dịch ca dao cô Tây)

Ngày mùa bận về thăm xóm bản
Nhớ nếp áo chàm hôm tiễn bạn
Từ năm đầu xây hợp tác miền quê
Nghe em than kiếp cà cuống, con ve...

Tháng sáu rủ nhau làm cà cuống
Từng bó mạ cấy dần trên ruộng,
Tháng bảy lên rừng biến làm ve
Ngày đêm đua nhau hát quên về...

Hôm nay gặp, nhắc đời ve, cà cuống
Em tươi cười cùng anh ra thăm ruộng
Xã viên gái đua nhau cấy thẳng hàng
Cấy nhanh hơn cơn mưa lũ qua đồng làng.

Những gánh phân ùn ùn lên nương đỗ
Những chuyến xe chở vàng thuốc lá
Những dậu to kĩa kịt nặng vai ngô
Bến sông xa tới tấp mái chèo dò.

Còn luyện bắn súng trường, súng máy
Còn thăm lúa sục bùn lần thứ mấy
Chăm lúa xanh như sữa tóc ban mai
Rồi đâu theo ve hát rông dài...

Đêm qua ăn mừng mùa thuốc lá
Tiếng đàn then ngân lên êm ả
Không thở than mong nhủ lòng thương
Nghe thấy lời ơn chiến sĩ tiền phương.

Nghe trong gió trắng thanh lúa rồn
Xã viên gái vút cao sli lượn
Hòa tiếng xe cút kít ngoài đồng
Đậm đà thăm thẳm mênh mông...

1966

(1) Dân ca cổ dân tộc Tày có câu:

Bươn xốc noọng lồng nặm piễn đa
Bươn chắt noọng khữn phja hết ngoảng.

Dịch nghĩa:

Tháng sáu em xuống nước thành con cá cuống,
Tháng bảy em lên núi đá làm con ve rừng ca hát.

PHONG THU XUÂN

Tặng em gái

Em gấp con chim én dạo mừng
Gửi én tới người thương khác xứ (1)
Em kể nhiều chuyện gió chuyện mây
Có nhớ kể những ngày xuân mới?

Sáng mồng một kẻo gọi xã viên
Kẻo ngân tiếng vang lên trời biếc
Hoa nở đua mọi sắc xinh tươi
Người mang đến tiếng cười họp mặt.

Cờ hồng bay phần phật không trung
Mà ta thấy nổi mừng trong dạ
Xuân này họp tác xã thêm đông
Nhìn mây núi mà lòng đã rộn.

Lam Sơn chín chín ngọn núi non
Phượng hoàng thiếu một con không đậu (2)
Các cụ rằng từ đó nghèo nàn
Ngày tết đến mâm bàn không có.

Bảy năm qua hợp tác lên cao
Hai mươi hộ xin vào một lúc...
Rồi bốn mươi...sáu chục...làm chung
Đề hôm nay núi rừng hoa nở.

Một con phượng không đỗ phân vân
Toàn thôn chín chín phần hợp tác
Chín chín nhà có bát cơm thơm
Còn có một phần trăm khốn khó.

Hỡi én bay, én có mỏ vàng
Hỡi chim ưng, chim ưng mỏ đỏ
Én, ưng bay thấy có nương dài
Có biết mấy công ai xây đắp?

Hỡi ưng bay, ưng gặp én cao
Ưng có thấy một màu xanh biếc?
Quê ta cấy chiêm rét mùa đầu (3)
Cuối xuân giống cuối thu lúa nặng.

Hỡi sông Bằng phẳng lặng trong xanh
Mòng hai sớm có anh có chị
Toàn thôn làm thủy lợi đầu xuân
Bắt nước chảy ngược nguồn lên xã.

Con đường quê vất vả vượt đèo
Sẽ đánh lại, xe leo được giốc
Sớm mòng ba trống giục cò bay
Đánh con đường Gia-lai nhớ bạn. (4)

Én bay đi dạo bản dạo nương
Em ta gửi người thương khác xứ
Tết ba ngày không thể chơi suông...

Gặp én, ưng, mỏ vàng mỏ đỏ
Tung én, ưng trong gió trong mây...
Trong nắng hồng xuân mới cò bay...

1965

(1) Hai câu đầu lấy trong bài ca dao Tày « Lượn bươn ».

(2) Tục truyền rằng dãy núi đá Lam Sơn có 99 ngọn, có đàn phượng hoàng 100 con đến đậu, một con không có chỗ đậu đành bay đi cả đàn, vì vậy dân làng Lam Sơn nghèo (quan niệm mê tín địa lý).

(3) Nhân dân Lam Sơn xưa nay không có tập quán cấy chiêm rét; từ năm 1965 mới phát triển giống lúa này.

(4) Cao Bằng kết nghĩa với Gia Lai (Tây Nguyên miền Nam) dân trong bản đánh con đường kỉ niệm đặt tên là đường Gia Lai.

BÀI CA ANH LÁI XE

Đèo lại đèo
Suối lại khe
Ầm ầm tiếng xe, núi nghe đầu cúi
Sông sâu ai bắc cầu xe anh lướt tới?
Xe khoác nắng chiều
Xe cuốn mây theo.

Theo xe về có anh cán bộ
Có mẹ già lưng xa ra phố.
Xe phóng nhanh
Nước trắng đầu ghềnh.

Trong xe có đôi vợ chồng mới cưới
(Vợ miền xuôi lấy chồng miền núi)
Về gia đình
Hát: Cây trúc xinh...

Suối lại khe
Đèo lại đèo
Xe đưa hàng về nơi đèo heo hút gió
Lòng anh vui như về thăm họ
Vui như tiếng ve kêu
Vui như khóm trúc reo.

Đèo lại đèo
Vắt cầu qua suối trong veo
Chạy sớm chạy chiều còn tăng chuyển
Đường càng dài càng nặng lòng thương mến
Lượn dốc núi cheo leo
Xe cuốn mây qua đèo...

EM LÊN TẦNG

Tặng Đ.

Ngày cưới em về
Em mang lại nụ cười như hoa mạ nở chói
Vời tấm áo ánh lung linh màu chàm mới
Theo hợp tác với đôi mắt ngày thơ
Nhìn nương ruộng xa mờ
Chăm bông lúa mái gà tha không nổi.

Thiếu nữ giặt trưa ngoài suối
Kháo nhau tin: Đoàn địa chất tỉnh về
Lên vùng em vẫn làm nương
Trên núi đá cao mây bay gió cuốn
Họ xem nương em trồng
Ngô diu bắp cong cánh to hăng hoa chuối
Hay xem gì, họ đào họ bới?

Thanh niên xa đi Tời
Thanh niên gần nộp đơn
Các bạn trong thôn
Có cả em lên tầng
Làm công nhân, tay làm miệng hát
Mừng quê ta có mỡ phân phốt phát.

Những làn môi như hoa mạ nở tươi bông
Những tấm áo chàm lung linh ánh biếc
Bay đón gió trên tầng.

Đôi dây tời trong sương trắng tấp
Cờ đỏ cắm mũi goòng
Bay lên núi cao
Đồ về phễu thấp.
Góp bao xẻng quặng hỏi người thương
Cho goòng đầy ấm ắp?

Dây tời mờ trong sương
Chim khách hát cảnh bàng
Mừng đồng quê ta đang đua vàng năm tấn
Nên em trên tầng không thể đếm

Goòng chạy ngày mẩy chuyễn
Mà nghe nặng tình tiền tuyến
Mà nghê nặng nghĩa hậu phương,
Cùng đội trên tầng
Cao giọng hát trong sương.

Những bao phân theo xe đi như suối chảy
Trong nắng ngàn về núi về xuôi,
Thấy bông lúa vàng
mái gà tha không nổi
ngày mai...

thuongmaitruongxua.vn

SINH VIÊN KHAI HOANG

Tặng sinh viên DHSP Hà Nội

Nước reo róc rách trong khe suối
Mừng đón sinh viên Hà nội về
Hoa đại nở quanh chân bước vội
Vui chào anh trở lại miền quê.

Chào anh đến trước làm xong rẫy
Nhà cửa đổi nương hàng xếp hàng
Đất rộng thảng dãi phơi nắng quái
Núi còn nhiều thóc như sách nhiều trang.

Vung dao cây đồ rừng lùi bước
Bãi đuổi theo chân đất rộng ra
Lửa mới nhen lên đùn khói biếc
Giật mình mây núi vội bay xa.

Lửa ta reo núi rừng vươn dậy
Nương lửa vàng dâng cao quá đầu
Mái núi gà nhà vang tiếng gáy
Ánh trời tỏa nắng sáng rừng sâu.

Những xưa trói cẳng gà không nổi
Dầm bữa tay chai má ửng hồng
Khoa học đem gieo trên đất mới
Như hoa đua nở thắm từng bông.

Thay nhau từng đợt lên vun xới
Bờ suối chim rừng hót véo von
Trầm bổng tiếng ca trên rẫy mới
Trong lòng rào rạt lúa xanh non.

Lương Sơn 11-1962

CÔ GIÁO TÀY TRÊN BẢN MÈO

*Tặng chiến sĩ thi đua
ngành giáo dục Tô thị Rỉnh*

Dàng gọi em, em đi qua mây hồng mây trắng.
Vượt đèo cao, đèo đàn tỉnh, đến bản Mèo.
Chưa đủ chữ, sách nhiều trang em đọc còn thấy vương
Không muốn trai gái núi cao, như đời mẹ khổ nghèo
Mà suốt đời mù chữ
Nên em men sườn núi cheo leo...
Đường xa, ai dọa chài, dọa hổ vằn, chẳng sợ!

Nhà có nhưng, đêm nay ngủ ngoài vườn nhiều muỗi
Cùng là gái, sao thấy em, chị chạy như sợ hãi
Nâng sớm sao chiều, tìm người tới học, em đi...
Em cầm tay giúp vẽ nên chữ tròn chữ méo,
Sáu tuần trăng... đã đến buổi thi
Anh chị Mèo như hoa phác phắn tươi nở giữa xóm
Bao tỷ...

Đâu như ong đậu hoa, lờn nắng trưa hoa tàn, bỏ vôi?
Ơi núi cao đất lạ, vừa quen thân mà đã chia tay!
Ngày mới lớn, xuân sang tấm áo chàm phải đem
nhuộm lại

Nghèo như em lại có buổi hôm nay
Đi làm giáo viên lên Tân việt đường leo núi hai ngày

Chưa được ăn cháo chân nai trên núi
Mà chân khỏe băng đèo lội suối, hết Nà pù sang xóm
Khi qua

Theo cán bộ, đi thăm từng nhà, dù xa em cũng tới
Qua nương lội suối, bóng chạy dài trải mấy núi xa
Gọi được ba học trò đến học đọc chữ vang nhà...

Chưa có lớp học, cùng bà con vào rừng chặt cây t
cây th

Nhưng lúc nắng trưa chờ ai lợp mái kê bàn?
Phải có lớp, không để các em rét ngồi mà khóc!
Nên dù là gái, em lên mái, mặc lộng gió ngàn.

Các em đói, em còn lĩnh hơn mười cân gạo
Không ngại đâu, cơm độn lá bí già, độn sắn ngô khoa
Mọi việc khó, có mẹ có anh: Đảng, Đoàn chỉ bảo.
Cắt móng tay, sắm giấy bút, cắt tóc... từng người
Chiều ý từng em, khâu áo tai gấu, em mặc em cườ

Dòng nước lũ sôi trợn, chẳng nghe theo lời chiều theo ý
Em dắt tay học trò vượt nước xoáy sâu nông.
Nay chẳng sợ ma, các em ca những bài ca chống Mỹ.
Mùa rét các trò tặng nhau áo đẹp mặc ấm lòng
Từ ba học trò nay bốn lớp vui đông
Lúc ra chơi như đàn chim nhỏ liệng nắng hồng...

Em chẳng phải công an, cũng chưa làm tòa án
Chủ tịch gọi em dàn xếp việc cãi cọ bò trâu!
Cô cô giáo Tày được làm con yêu cả bản,
Dân bỏ thầy mo, đi chợ xa mua thuốc như mua trâu
Giữa Đảng với dân, em làm một chiếc cầu...

Có ai về sông Gâm, sang dò sông Nho quế
Nắng ngàn xanh trải rộng sáng rừng sâu
Nghe lời Rỉnh qua lời bao bà mẹ?

Cô giáo Tày, bản Mèo quý như một nàng dâu
Chân gái săn gân đường xuyên mây đèo Dừa, Pác
miều...

ANH CÁN BỘ VỀ MƯỜNG

Bản em xa mười thung chín lũng
Tám dèo cao lơ lửng mây mù
Từ tỉnh tên đường đi ngày đứng
Nhớ bà con anh thăm lại mường xưa.

Phải đâu như vườn rừng cá nước,
Cá uống nước nhiều vực quên sông
Vườn ăn quả nhiều rừng quên nhánh
Anh nhớ thương dù ngàn dặm cũng về.

Anh thấy lại mường xưa đồn hợp tác
Nên dòng mường từ chân thác lên non
Đường như mạng nhện sang bản khác
Mở thành thang, tiếng cút kít kêu giòn.

Hợp tác nay nhiều con nhiều họ
Chung sức làm nương lúa tươi xanh
Chung sức làm giàu đồ tương, thuốc lá
Chung sức làm bắp ngô đỏ diệu công cày.

Trai mường đã lên đường đi đánh Mỹ
Kho đã đầy ngô thóc đồ tương
Bán nghĩa vụ thu mua, nộp thuế
Gửi nhanh cho chiến sĩ tiền phương.

Anh lo cho dân thân ấm bụng no
Lo cho dân từ niềm vui nhỏ nhất
Xây nhà trẻ lớp học hát hò...
Cả bản gọi anh: cán bộ Cụ Hồ.

Anh như chim én, chim vàng anh
Vàng anh gây, những nụ cười rạng rỡ
Chim én không chê chủ nhà gianh
Lời của anh là tia nắng hiền lành.

Thăm lại bản xưa lên hợp tác
Phải không anh, ngày ngày đổi khác?
Cán bộ cải tiến đến bản mường (1)
Vẫn đủ đầy chín nhớ mười thương...

(1) Cán bộ cải tiến: cán bộ chuyên trách cải tiến quản lý hợp tác xã nông nghiệp.

MỎ MẮT

Đời em như lá sừng dê
Khi sương chiều buông đôi bờ khép lại
Mắt em sáng mà lòng em vẫn tối.

Sáng nay ánh trời bừng lên
Chữ Cu Hồ về sáng dạ, sáng mắt em
Như lá sừng dê nở chào buổi sớm.

Chữ Tày Nùng đẹp như phượng bay rồng lượn
Em nhìn theo hiền trời đất núi sông
Em hiền thêm vũ trụ mệnh mông
Hiền con người đang tấn công vào khoa học.

Chữ Tày Nùng có nét ngang nét dọc
Em thấy thợ xây đang đo đạc dựng nhà
Đem cả ước mơ dựng lâu chót vót nguy nga
Nơi đó có em có anh cùng bà con đến ở.

Chữ Tày Nùng đưa tới em những hàng chữ số
Số một số hai và con số không cùng
Có mặt em trong đội ngũ trùng trùng
Người chủ tương lai, em mạnh chân bước tới.

Chữ Tày Nùng về đây như sáng nay nắng dọi
Dọi tâm hồn em sáng tỏa ngày ngày
Mở mắt em sớm hết nét thơ ngây
Như ánh sáng càng sáng bừng lòng lấy.

TRONG TIẾNG CHIM THANG 5

Chim « tìm cô » bồi hồi hót núi cao
Vẳng câu truyện cổ thuở đề tóc trái đào
Đỏ mùa lệ chi dài tuần giáp hạt
Thóc trong bồ bị Tây Nhật vét
Không Độc lập mất cả Tự do
Thương kiếp người, thương truyện chim
« tìm cô »...

Núi áo sông Bằng xanh chàm muôn thuở
Dừng chân ta hỏi vài lời!
Có em nhỏ theo cô vào rừng đào củ
Cô lộn hố sâu em khóc ngày dài
Thành chim « tìm cô » cánh đen trên núi đỏ
Vang rừng khản cổ tiếng gọi « cô ơi! » (1)

(1) Theo truyện cổ Tây Nùng kể sự tích chim « tìm cô »

Rằng nói giúp chim đến sông Bằng uống nước
Rằng quê ta từ khi Bác Hồ về năm trước
Hết vụ mùa lại đến đông xuân
Đỏ mùa lệ chi, nôi trên bếp vẫn hạt gạo
trắng ngần...

Hãy gọi to núi Lam sơn mây vương tóc bạc
Hỏi núi đã bao nhiêu tuổi thọ hồi lão làng
Có thấy mừng ta ngày nay đổi khác
Vào tháng 5 si lượn đào đạt thôn trang?
Vùng Lam sơn Bác Hồ về năm ấy
Dựng cao cờ tụ nghĩa trong rừng
Bác nói: « Hòn đá to, hòn đá nặng
Nhiều người nhắc, nhắc cũng nặng... » (1)
Vẫn nhớ in Ông-cu-mặc-áo-Nùng... (2)
Trong sương mai nắng mới rạng hồng...

Men đường lịch sử về thăm Pác-bó
Thấy công ơn Người to hơn núi sông.
Núi Các Mác, suối Lê-nin, mặt trời đỏ
Khắp bản mừng vọng mãi lời ca...
Qua Đông Khê, Tân trào, Phaja Bijooc...
Trên đồng xanh lúa reo gió quê nhà.

(1) Thơ Hồ Chủ tịch.

(2) Khi Bác ở Cao bằng thường mặc áo Nùng.

Vào tháng 5 chim « tìm cô » trên cành nhảy nhót
Cũng vào mùa lễ chi đở nương xa
Nhưng tiếng chim trong veo cao hót
Sáng nay rộn rã trong ánh nắng chan hòa...

Trong tiếng chim vui khúc hát lên đường
Nghe tiếng Bác hỏi tội Giôn-xơn sang sảng
Nghe tiếng Bác Hồ tiếng của non sông
Trai quê ta lại lên đường lớp lớp
Đi đánh Mỹ giữ nước giữ mường.

Trong tiếng chim vui khúc hát làm đồng
Các cô gái bàn nhận thêm nhiều việc
Việc nước việc làng khéo lo khéo xếp
Thêm vững lòng chiến sĩ tiền phương.

Tháng 5 đỏ, chim « tìm cô » cao hót
Thương truyện cổ xưa thuở để tóc trái đào...
Đồng quê no tất cả cho tiền tuyến...
Trong tiếng chim tháng 5 mừng sinh nhật
của Người

Chúc Bác sống lâu như Trái đất có Mặt Trời.
Có Người, dân được no và ấm áp
Có Người, dân Tự do Độc lập...
Cờ đỏ giương cao phần phật sáng ngời...

1967

SUỐI KHUỒI SAO

Bông lau đường dẫn lên trời đỏ
Hỏi suối Khuổi sao, nước vẫn đầy !
(Con gái—đến hay—tên suối ấy)
Nước trong veo ca lội trong mây ;

Bông lau từng đứng dậy hiên ngang
Giữ lấy đồng quê bảo vệ làng
Giành lại rừng cây từng ngọn suối
Khuổi sao nước chảy dưới trời quang.

Khuổi sao ! ơi ngọn suối kiêu kỳ
Tắm mịn da hồng gái Thất Khê
« Con gái » suối xưa sao bướng bỉnh
Công nhân xây đập dẫn em về.

Cho suối mang về dòng nước mát
Lúa lên cao chẳng kém rừng lau
Cho suối leo sườn non rào rạt
Đôi nương xanh mượt rợp hoa màu.

« Khuổi sao » suối biếc chảy đêm ngày
Bông lau dèo hiềm đường lên mây!
Đã dồn nước lại quê ta đó
Suối dịu hiền như cô gái Tày.

PHONG THƯ HẬU PHƯƠNG

Hoa đào nở em nâng chim én
Én bay đi dạo bản dạo nương
Én bay đến tiền phương thăm bạn
Báo tin xuân xóm bản thôn làng...

Mong một tết keng vang động núi
Trẻ già cùng kéo tới sân kho
Đừng nghiêm chào lá cờ phấp phới
Nhớ người ngoài tiền tuyến từng giờ.

Anh có biết đầu mùa xuân mới
Trai gái làng đi tới thao trường
Luyện tay súng canh nương canh bản
Giữ chính quyền vô sản hậu phương.

Máy bay địch vẫn thường nhòm ngó
Nó trộm bay như ó bắt gà
Không bay gần, không bay là đèo núi
Súng cầm thù ghếch mũi chưa tha.

Anh có biết quê ta phần đất
Năng suất trên năm tấn héc-ta
Mương nước chảy vòng qua sườn núi
Những trạm bơm sớm tối vào ca.

Trong nắng xuân chan hòa ấm áp
Đồng bản ta đã lật đất lên
Nửa đồng cấy lúa chiêm xanh mướt
Nửa đồng trồng thuốc lá hương yên (2)

Anh chẳng thấy khói lên nghi ngút
Bãi nương xa đang đốt phơi nương
Sẽ xanh bãi đỗ tương, ngô đỏ
Đỗ tương này chắc có gửi anh.

Hỏi mây núi gió lành xuân mới
Gió mây bay có tới chiến trường?
Hỏi chim én vẫn vương cánh nhỏ
Mang tin quê tới đó đưa anh!

Căn cứ địa vững thành xây đắp
Như ngày nào giữ chắc chiến khu
Anh cần gọi cứ đưa lời đến
Lời đáp người tiền tuyến: Có ngay!

Phong thư viết một ngày xuân mới
Trên đường em đi tới thao trường
Tin quê nhà lời thương nhớ én
Cánh nhận bay tiền tuyến hậu phương...

1966

(1) Hương Yên: thuốc lá thơm.

GỬI CÁC ANH

Nhân chiến thắng ngày 5-8-1964 của
quân dân miền Bắc và bộ đội phòng
không bắn rơi 8 máy bay Mỹ.

Về Thái Nguyên một ngày gió mát
Trong lòng thấy rộn ràng tiếng hát
Loa còn vang: Tầm máy bay Mỹ rơi
Tiếng vỗ tay theo làn sóng điện rung trời.

Hoan hô anh dãi trời cao lồng lộng
Giữ ngày hòa bình giữ ngày vui sống
Kẻ thù nào thắng nổi các anh
Những con người được giao giữ trời xanh?

Trở lại thăm thành phố xưa phá trụi
Thăm thành phố đứng lên từ gió bụi
Nay lớn cao như độ lớn chàng trai
Tư thế con người làm việc bằng hai.

Ngang dọc đường xe như đường mạng nhện
Tin truyền vui theo trăm ngàn dây điện
Những tường cao vời vợi nguy nga
Cô thợ cầm bay hối hả xây nhà.

Đồng ngoại ô xã viên đang làm cỏ
Cỏ trắng đồng xanh tung bay cờ đỏ
Qua nhà trẻ thử hỏi các em thơ
Có biết năm nay lúa của mẹ được mùa?

Vang tiếng còi tầm dây khu gang thép
Những mái nhà cao trùng trùng điệp điệp
Mỗi việc làm đều nhớ bạn miền Nam
Ổng khói cao sừng sững trời quang.

Nhịp kiến thiết như ngựa phi lên giốc
Đổi mới ngày ngày trên thân mình Tổ quốc
Dưới bầu trời trong sáng bao la
Nghe khắp nơi vang tiếng hát ca.

Quê hương ơi mười năm qua sức lớn
Như đoàn tàu kia đã đi phải đến...

Thấy rộn ràng tin chiến thắng của anh
Những con người đang giữ trời xanh.

1964

GỬI HÀ NỘI

Từ trời mây lững lờ biên giới
Từ bản chiều thung lũng mờ sương
Loa vọng tới thêm chiến công Hà Nội
Lúa nương reo gió thổi khác thường.

Hỏi bao phổ phường bao ngõ
Hỏi bao ụ súng pháo đài,
Tôi đã nghe Thủ đô anh dũng,
Điện vẫn sáng trưng, thức những đêm dài...

Không một giây lơ đãng dõi cổng trời
Cổng trời của ta. Chờ cho giặc Mỹ
Nó là con yêu tinh bất ngờ vào ngõ!
Đạn nổ vang trời

Ta dặt chúng từng xâu về hỏi tội,
Hỏi bụng nó có chẳng như người:
thương mẹ thương cha?
Nhớ vợ con bên nước Mỹ muôn trùng xa?
Hay máu Giôn-xơn chảy vàng đã làm tim
chúng thối?

Ở miền Núi có cổng trời cao vợi vợi
Sáng chiều mây bay lang thang...
Đã từng bắt thỏ phỉ từng đàn
Dạy chúng làm người trở lại
Chờ làm kiếp mèo hoang...

Cổng trời Hà Nội ngày đêm ngẩng cao nòng
cao xạ
Tôi ác Mỹ rành rành không thể nào dung!
Thủ đô thâm lặng như ngày thường gan dạ
Vẫn sáng ngời ngời tim dân tộc đất nước
anh hùng...

Bè bạn năm châu ngày ngày hướng về Hà Nội
Hồ gươm đất nước vẫn xanh phẳng mặt gương

Tin chiến thắng rạo rực lòng miền Núi
Hợp tác xã thêm bông trắng lúa vàng...

1967

LÊN LẠNG SƠN

Mỗi năm một dịp lên thành Lạng
Xe lượn vượt đèo qua núi mây
Non sông đặt giữa trời trong sáng
Cảnh đẹp khen ai khéo đặt bày?

Hỡi cây đá đứng, nàng Tô Thị
Có phải nàng ôm trọn mối tình
Kháng chiến tiền chồng đi bộ đội
Trở về sản xuất góp nuôi anh?

Hỡi dòng suối bạc xuyên đồng lúa
Vang ca sli lượn xuôi Kỳ Cùng
Sương buốt sớm nào như búa bổ
Nặng nghĩa sâu tình cầu Việt Trung.

Cánh chim có mỗi không, chiến chiến
Lúa vàng ai trải rộng mệnh mong?
Chuyến lương kiosk ra tiền tuyến
Nhớ nụ cười tươi gái Lũng Cù.

Mùa thu lại dịp qua thành Lạng
Mở hội ăn mừng hạ máy bay
Chúng chết phải đâu vì nắng quáng?
Bởi chẳng ai cho thoát xứ này!

Gặp người già cả, người duyên dáng
Tay búa tay cày vẫn sùng bên
Bay tóc cao đầu cười chiến thắng
Quê hương in trong mắt ta nhìn

Kỳ Lừa vẫn họp đều phiên chợ
Mặt hàng vẫn đủ vẫn đông người
Đủ quà cho gái về thăm mẹ
Những chuyến tàu xuôi rộn tiếng cười.

Ai cũng thấy mình tăng sức mạnh
Nhìn trời xanh thấy tóc mình xanh
Kháo chuyện máy bay thù gây cánh...
Đàn chim kia riu rít trên cánh...

« Ai lên xứ Lạng cùng anh... »

1965

HAI TIẾNG HÁT

Một chiều đông bản Nưa họp mặt
Đưa tiễn trai làng cứu núi sông
Ngày vui như hội mùa thung lũng
Ngọn lửa bùng lên sáng khắp vùng.

Một người cha đứng dậy khoan thai
(Khoác áo thuở nào đuổi giặc Tây
Mà bấy lâu dành rưng kỷ niệm)
Gương mặt hồng theo hoa lửa bay.

Hoa lửa bay lên nâng tiếng ca
Của thời đánh Pháp chặng đường xa
Sông Lô, Biên giới... sang Tây bắc
Bài hết bài thêm vẫn đậm đà.

Anh hát ai nghe bài lại bài
Mà anh trẻ lại tuổi hăng say
Như thấy quân reo cùng đất dậy
Đồn thù nát vụn dưới bàn tay.

Ai nghe anh hát giữa đêm đông
Tiếng đàn trong vắt tình thêm nồng.
Bản làng hòa điệu vang sli lượn
Tiếng hát tiếng cười chuyền núi sông.

Tiếng hát vang lên theo tiếng đàn
Vui như ngày hội chuyện râm ran
Người đưa thêm củi hồng thêm lửa
Hăng say đây cả buổi liên hoan.

Con anh lên hát tiếp bài anh
Hát cả tâm tình lứa tuổi xanh
Mai sớm lên đường đi đánh Mỹ
Nụ cười tươi rói tiếng ca thanh.

Con em đánh Mỹ tiếp đường dài
Như nổi bài ca bài lại bài
Như trồng Độc lập Tự do ấy
Cây phải nở hoa cành quả sai.

Hoa lửa bay lên nâng tiếng ca
Như theo ánh sáng bay vang nhà
Bay vút lời thương sang bản khác
Cùng hội lên đường con tiếp cha.

Con hát vừa ngừng anh ngắt ngảy
Bước lại ôm con, lại bắt tay.
Xóm bản vui reo vang sấm nổi
Ngọn lửa hồng lên, hoa lửa bay...

1970

LŨNG NIỀNG

Tặng Đ.T.

Tôi đi xa vẫn nhớ xóm chàm xanh
Chiều đan nắng trong biếc vàng tím tím
Hăm ba nếp nhà ẩn sâu trong lũng kín
Mà tiếng bay xa như thể gió lành.

Vang tiếng gọi lên đường đánh Mỹ
Mười một nhà làm cỗ tiễn con đi
Hợp tác xã hội vui như đám cưới
Xai mại ồn ào chuốc rượu từng li. (1)

Con cháu đi xa, cuộc sống vẫn vào nền nếp
Nương lúa rẫy ngô trái xanh tận chân rừng.
Ông bà thương cháu không chịu lê xô bếp
Chống gậy đi làm ngày ngày hái một công.

Mẹ nhớ con giở áo cũ ra xem
Thăm đoán con lớn cao, hiên ngang quân phục.
Và mẹ lên nương, mẹ vào bếp núc
Cũng nhanh tay như dệt vải đêm đêm.

Việc của các em chăn trâu hái củi
Hát véo von khi tan học, đường dài.
Cột trụ đó: Những người cha quên tuổi
Việc nước việc nhà bận bịu hôm mai.

Đêm liên hoan xốn xang lòng thiếu phụ
Sau phút bâng khuâng ngắm ảnh treo tường
Lại xuống sàn cùng chi đoàn học hát
Hợp niềm vui trong khúc nhạc nhớ thương.

Cuộc sống cứ hăng say trong bình tĩnh
Nghĩa vụ làm xong thóc lúa đầy nhà
Và giấc Mỹ ất chết chìm trong liễu lĩnh
Vì tôi đã gặp nhiều Lũng Niềng xóm xa...

1972

(1) Xai mạ: Một trò vui giải trí của các dân tộc thiểu số miền đông Cao Bằng.

GỬI TÂY NGUYÊN

Cải chân tôi ngắn quá
Chưa đi khắp Tây Nguyên,
Lòng ấm hơn bếp lửa
Tình Nam Bắc hai miền.

Bạn có cao nguyên rộng
Có sông A:dung-pa
Đây làng Pơ-lai-pa
Tây nghe là via nát.

Tôi có sông Háng-cáp
Cánh đồng rộng Thất Khê
Sừng sững núi Đông Khê
Tây nghe lòng gáy dựng.

Quê bạn có Chư mô
Núi non cao chót vót
Quê tôi đây Phja Bjóoc
Chim rừng hót bốn mùa
Cùng trông về Thủ đô
Cùng trông vàng trắng sáng.

Tôi gặp anh trên rừng
Cắm chông ngăn đường giặc
Vẫn gảy đàn tơ-rưng
Dây ná bạt tăng tắc
Tôi gặp chị trên rẫy
Giặc đến tam rồi lạng
Vui trồng kê gieo lúa
Giữ lấy buồn và sang. (1)

Ở làn điệu cơ-lêu
Vang ca hơn thác nước :
Guồng sa không nghỉ được
Không dừng đường chỉ thêu
Nhà rông cao lêu nghêu
Nổi giữa trời xanh thẳm
Như người Ba-na thẳng thắn.

Ở các bạn Hơ-rê
Bão tố không nghiêng ngã
Khỏe như cây cơ-nia ;
Bay nhảy như chim phỉ
Trên đồng lúa vàng hoe ;
Cái bụng không theo giặc.

Ở quê hương sông Búc
Ai cũng phải có làng
Hợp đàn như chim cô-túc,
È-đê chung một tình thương.

Ở các bạn Ca-dong
Vang ca bài pơ-lết :
Lòng Thương Kinh đoàn kết.

Ở các bạn Kha-Tu
Không vì vài hột muối
Mà quên mẹ quên cha.

Ở các bạn Mơ-nông
Cũng ưa nuôi chim nhông (2)
Cũng dạy nó biết hót,
Ăn cơm kê mĩa ngọt
Mong sao điều yáng mãi trên không.

Ở các bạn Sơ-đăng
Muốn mùa nào cũng ấm
Cho vui chim tíc-nao;
Không vì vài thước vải
Làm đường cho xe chạy
Mỹ nguy giết đồng bào.

Ở các bạn Gia-rai
Vang ca bài mơ-mũn
A-dung-pa ngàn đời
Chư-tía chiến khu sống mãi
Ánh nắng đi về vẫn chẳng phai...

Mỗi lần nhớ người Thượng ta
Việt Bắc Tây Nguyên ruột rà
Nhớ tết đầu mùa muốn hát
Như hội lòng từng quê ta
Tiếng chiêng chạy dài bảy dặm
Tiếng lượn tiếng khèn bay xa...

Ở bạn đang giữ lửa
Không cho chuột nó ăn
Các bạn đang đi săn
Bắt con bìm trong núi (3)
Từ đông sang tây, từ nam sang bắc
Người Thượng người Kinh giương cung vây chặt.

Bìm không húc được cây
Cây rừng không chảy mủ
Bìm không húc được người
Người ta không chảy máu.

Mỹ nguy như bìm như chuột
Sức ta sức của muôn phương
Tây nguyên, miền Nam
Miền Bắc Việt Nam
Trên trái đất yêu hòa bình
Vùng dậy...

1961

-
- (1) Bnôn sang: Tiếng Tây Nguyên, làng, nhà.
(1) Chim nhông: Chim sáo
(3) Bìm: con bò rừng.

EM LỚN RỒI

*Tặng người em sinh viên
Tây nguyên kết nghĩa*

Sương chiều tím nhớ núi rừng quê kiểng
Lúa vàng reo chân bước tưởng tuổi đàn
Tưởng réo rắt tơ-rưng lòng ngàn tiếng
Tám mùa thu đẹp nắng vàng quê Nam.

Hôm ra bắc hẳn em còn bé nhỏ
Chiếc áo xưa ướm lại tưởng áo ai
Định nhìn nhớ hôm lên đường theo chú
Mẹ tiễn đưa lòng thương nhớ khóc hoài.

Tám năm ròng giặc rào núi ngăn sông
Không ngăn nổi tấm lòng em thương nhớ
Nghe tin mẹ tin quê ta trong đó
Có cái ná anh hùng, có chim đẹp chơ-long.

Trên miền Bắc em được nhiều thêm chữ
Mắt em nhìn thấy lịch sử trước sau
Em càng hiểu tiếng công bên nường cũ
Hận đêm dài lòng các cụ thương đau.

Em nghe hiểu tiếng suối đàn ngàn hát
Những tiếng ca cô gái muốn yên lành
Rừng núi dậy giữ cơm thơm đầy bát
Giữ suối dài giữ mái tóc luôn xanh.

Quân thù gọi dân tộc ta : Người Mọi
Ăn thịt người tanh rừng núi Tây Nguyên.
Nhưng Việt Bắc gọi anh em : Pí noọng (1)
Dưới mái trường em cũng một sinh viên!

Được tin do mẹ em sao ngỡ tới
Đứa trẻ của buôn nay đã nên người (2)
Xa cách tám năm sắp làm thầy giáo
Người Tây Nguyên trên miền Bắc, em ơi!

Em sẽ gặp lại mẹ hiền bên rẫy
Em sẽ về nghe gió thổi suối reo
Mái nhà rông em kể tình Nam Bắc
Mái trường em như ngôi sáng lưng đèo.

(1) Pí noọng : (tiếng Tây Nùng) anh chị em.

(2) Buôn (tiếng Tây Nguyên) : Làng bản.

NHỮNG BÀI THƠ

(Nhân Mỹ Ngụy bắt giam
giáo sư, nhà thơ Lê quang Vịnh)

Thơ hóa tiếng sáo diều quê mẹ
Hợp tác được mùa vụ lúa chiêm
Tôi chép bài thơ ca tuổi trẻ
Thi rồi tốt nghiệp phương hồng thêm.

Thơ ca ngợi tự trong đêm tối
Nghe tiếng sóng gầm vang dữ dội
Xé trời những tiếng thét căm hờn
Ánh lên truyền thống Trần Văn Ôn.

Hiên ngang thi sĩ Lê Quang Vịnh
Mắt anh trong sáng nước sông Hương
Ngọt lịm câu hò trên bến nước
Gian lao anh mồm miệng, ngoan cường.

Trước quân thù, hô: Đả đảo chúng bay!
Mỹ Diệm run, nhỏ lại dưới bàn tay
Lời danh thép chỉ trán thù kết tội.
Hoan hô anh vừa làm đoạn thơ dài!

Đã dậy lòng anh, con dân tộc
Đã « trải qua một cuộc bể dâu » (1)
Ôi mẹ Việt cần cù, nhẫn nại
Bốn ngàn năm đâu chịu cúi đầu?

Ngày ngày tin tức nhiều như nắng
Lòng rộn ràng sau nhạc quốc thiều
Tin đấu tranh miền Nam hiển thắng
Đồng quê miền Bắc cờ hồng reo.

Những bài thơ không bao giờ chấm dứt
Khi con người còn biết ngẩng đầu lên
Những bài thơ ca ngợi người bất khuất
Chiến thắng quân thù, chiến thắng thiên nhiên...

1962

(1) Câu thơ Nguyễn Du.

NHỚ ANH NGUYỄN VĂN BÉ

Ai xui chim queng quý gọi thương (1)
Gọi bản mường lắng nghe tin anh Bé
Một chiến sĩ
Lọt giữa quân thù vẫn ở thế tấn công.

Nguyễn văn Bé
Ôi cái tên sao dễ nhớ dễ thương
Như tên những hoa rừng
Như tên những cây nương...
Sức của Anh
Như cây lớn nhiều cành
Dù quân thù nổi lên bão tố
Anh không chút sợ
Một quả mìn,
Anh gọi triệu quả mìn cùng nổ.

Cụ già đang cày sâu đứng lặng trên đồng
Bà mẹ trên nhà sàn ngừng tay dệt thổ cẩm

Các cô gái Tày cũng ngừng tay gieo lúa
Nghe miền Nam như sát cạnh bản mường.

Ôi cái tên sao dễ nhớ dễ thương
Ngời sáng gương Nàng Trí Cao vùng gươm
đuổi giặc
Hy sinh rồi còn ôm đầu bước tiếp...(2)
Rạng rỡ lời Hoàng Văn Thụ khoác áo chàm xanh
Trước lũ giặc anh nói rõ rành giờ giặc chết...(3)

Cụ già lại giục trâu
Tiếng vang vang núi biếc
Bà mẹ dệt trên thổ cẩm tên Anh
Các cô gái Tày lông mày cánh én
Lại vùng tay gieo hạt lúa nương
Trong tiếng chim queng quý gọi thương...

1967

(1) Chim queng quý: Loài chim rừng thường hót giục già vào mùa sản xuất.

(2) Nàng Trí Cao: Anh hùng dân tộc Tày Nùng, thời Lý, tổ chức nhân dân chống ngoại xâm phong kiến lúc bấy giờ.

Theo truyền thuyết dân gian: Trước giờ chết, đầu rời khỏi cổ, Nàng Trí Cao vẫn ôm đầu bước đi vì tiếc sự nghiệp dang dở.

(3) Hoàng Văn Thụ đã nói một lời bất hủ ở buồng giấy nhà lao Pháp trước khi chúng đưa anh ra pháp trường xử bắn:

« Trong cuộc đấu tranh sinh tử, giữa chúng tôi, những người mất nước, và các ông, những kẻ cướp nước, sự hy sinh của những người như tôi là một sự dĩ nhiên. Chỉ biết rằng, cuối cùng chúng tôi sẽ thắng ».

ĐÓA HOA HỒNG

*Tặng nhân dân và bộ đội
Pa-thét Lào*

Anh ở Pác-xan hay Pắc-xế
Em anh ở bản hay Viên-chăn?
Nhưng từ thuở nhỏ tôi từng biết
Bên giải Trường-sơn có bạn thân.

Mè-khoong quê anh sao lắm cá!
Mênh mang đời rộng A-tô-pơ!
Con thuyền độc mộc sao nhân hạ!
Trâu mộng từng đàn vui nhớn nhor!

Suối bạc rừng vàng giàu đất Bắc
Miền Nam bát ngát cánh đồng xanh!
Nguy nga chốn chốn đèn đài cũ
Tiếng hát chuông ngân vọng thái bình.

Muốn em mình giống đóa ê-pang
Như gió đu đưa biển lúa vàng
Anh muốn nơi nơi là bạn hữu
Yêu bài khèn bay bổng đêm trăng.

Vạn tượng ngàn năm đã mở ngà
Yêu anh đánh đuổi Pha-lang-sa (1)
Giữ cho thóc lúa còn nguyên vẹn
Đánh tan đế quốc A-mê-ri-ca. (2)

Anh đẹp quá qua những ngày kháng chiến
Giải phóng Phong-sa-lý, cứu lại Sầm Nưa,
Việt Miên Lào trong vòng tay ghi chặt
Bán đảo Đông dương đất của ngàn xưa.

Anh đẹp quá có quê hương mỹ lệ
Dân tộc anh có Luồng Pơ-ra-băng.
Không cam chịu cảnh nôi da nấu thịt
Muốn ai ai cũng có bản làng...

Hữu nghị gặp mùa cùng đua nở
Nước Lào anh, một đóa hoa hồng...

Anh ở Pác-xan hay Pắc-xế
Em anh ở bản hay Viên-chăn?
Biết chẳng, anh hỡi, tình Lào Việt
Xuân hết, xuân rồi, lại đến xuân...

1960

(1) (2) Pha-lang-sa: Pháp. A-mê-ri-ca: Mỹ.

CÂY VẠN THỌ

Cây vạn thọ em trồng
Ước đời ta trẻ mãi
Sớm nay nở một bông
Tím vàng phơi nắng trải.

Hương thơm đưa man mác
Bông hoa như trầm tư
Nhớ em đi công tác
Hay thương anh làm thơ?

Trước khi em đi xa
Yêu đời, em trồng hoa
Nở rồi một bông cúc
Thắm tình nghĩa thiết tha.

Muốn gửi em một đóa
Bàn nhỏ hương đưa thơm
Hoa nhắc hoa Chiến sĩ (1)
Hoa đón em tan tầm.

Rồi chút thăm hoa nhỏ
Hoa nở gọi mến thương
Đôi ngả thường mong nhớ
Như đi về gió hương...

(1) Hoa chiến sĩ: Hoa đỏ gài ngực Chiến sĩ thi đua.

SUỐI LÊ-NIN (1)

Tôi đã tới suối Lê-nin Pác Bó
Không chỉ trông đàn cá lội dớp hoa
Không chỉ thấy núi quê ta hùng vĩ
Tôi còn nghe trên mỗi đở lời ca...

Chân trời mở nắng ngàn tràn muôn sắc
Đàn em thơ ca riu rít sân trường
Lời ca cổ tiếng rì rào không tắt
Khi êm đềm như thoảng gió trên nương:

« Hỡi dòng suối Lê-nin xanh trong vắt
Bốn mùa reo theo thác mùa chân rừng... » (2)

Tôi hỏi em: Ai đặt nên lời hát?
Tranh nhau khoe: Lời cô giáo Nùng giang
Lại có cả lời người đi đánh Mỹ
Lại có cả ý mẹ và ý ông.

Tôi hỏi em: Lê-nin là ai đó?
Tranh nhau khoe: Ông người ở nước Nga
Muốn trẻ nhỏ không phải làm tôi tớ
Tắm áo lòng Ông đi tuyết xông pha.

Tôi hỏi em: Từng đến ngọn suối chưa?
Tranh nhau khoe: Em quen từng hang hốc
Biết bàn đá Bác Hồ ngồi đọc sách
Đường đưa cơm dân thương Bác sớm trưa.

Em còn kể nguồn Lê-nin vô tận
Nhà thủy điện đưa ánh sáng khắp mừng
Sớm sớm nghe trong đài ai ca hát
Em mong hoài ngày Bác lại quê hương...

« Suối Lê-nin! »

Tên nghe êm thương quá!
« Ông Lê-nin, Ông người ở nước Nga »
« Ông đi tuyết... »
Gần gũi như ông nội
Nơi hang cùng còn ngân mãi lời ca...

1970

(1) Suối Lê-nin: Tên con suối chảy từ hang Pác Bó, nơi Hồ Chủ tịch về nước năm 1941 lãnh đạo cách mạng cả nước.

(2) Hai câu đầu của bài hát học sinh trường Mẫu giáo Pác bó (Cao Bằng).

HÔM NAY

Sông núi ta hôm nay
Mặt trời bừng nường rẫy
Lá ngô mượt mà vẫy
Trong tiếng khèn Mèo bay.

Công trường đỏ đang xây
Cao lên trong tiếng lượn
Thồ hàng vó ngựa cuốn
Bụi đường tỏa như mây.

Tuổi xanh lên lớp sớm
Xe buýt đưa lưng đeo. (1)
Mẹ Nùng mở đài chiều
Tiếng sli hòa ánh điện.

Ôi, hôm nay, hôm nay
Bốn ngàn năm bừng rang
Có non xanh tươi sáng
Bao nổ, súng chuyển tay?

Bao anh hùng đi trước?
Bao chiến sĩ tiếp sau?
Dân ta chung một sức
Đường ta chung một cầu!

Ta đánh tan giặc Mỹ.
Cây Độc lập Tự do
Vun xới bao thế kỷ
Hôm nay nở đầy hoa.

Ngày thêm ngày hạnh phúc
Ngọn súng vẫn kiên cường
Bông lúa vàng thêm nặng
Cuộc sống mở thêm chương.

1-5-1973

(1) Cao Bằng đã phát triển nhiều xe ô tô chở khách chạy ngày nhiều chuyến trên đường ngắn phục vụ cán bộ nhân dân đi lại, trẻ em đi học...

MÙA BÔNG QUẢNG UYÊN

Gió thổi về đâu, Keng Man, Keng Phác? (1)
Bay vạt áo chàm cô gái Nà pheo.
Những lồ nặng đầy bông hợp tác
Chở về làng chở mây trắng vượt đèo.

Gánh bông về gánh no gánh ảm
Đuổi đói nghèo cái thuở xưa xa
Mang cho mẹ chần bông tươi thổ cẩm
Ngày cưới em chần mới sắc hoa.

Bông mẹ ta ngày xưa trồng cá thể
Thu nhặt về dệt chưa đủ áo manh
Phần bông xấu nhồi chưa đầy gối lễ
Mùa xuân tươi thẹn hoa nở trên cành.

Em cùng bản hôm nay lên mậu dịch
Chợ Quảng Uyên bông từng gánh xếp dài
Bông nõn mịn chờ cân đến lượt
Những môi hồng gặp gỡ nở tươi.

Bông gửi đi thành chần hay thành vải?
Thu lạnh rồi ai sẽ cưới, đông sang?
Bông làm nên sợi dài như dòng suối
Khung cửu bản em vang tiếng rộn ràng.

(1) Tên hai cái đèo núi ở Quảng Uyên, Cao Bằng.

TIẾNG HÁT QUÊ HƯƠNG

Tiếng hát nào trong như tiếng suối?

Bồi hồi ta nhớ một quê xa

Chiều về nắng dậu vương triền núi

Tiếng hát theo em trở lại nhà.

Nhớ tiếng chị ru êm nhẹ đưa:

« Mẹ đi bắt cá cho bữa trưa

« Con ong, con ngựa vui lao động... » (1)

Tuổi lớn lời ru vẫn chữa mờ.

Nhớ tiếng ai sli bên ry lửa

Thêm lời em lượn theo đàn then (2)

Nhẹ chân người bước trên đường bộ

Xa cách nhiều thêm một tiếng quen.

Nhớ bóng áo chàm ngày cười ấy

Chào xóm, mẹ cha, miệng vẫn cười

Nhớ trưa bên giếng bàn công tác

Nói đến xa nhà « em chịu thôi ».

Mỹ cút trời quê xanh phẳng lặng

Ta về xe đạp lại công trường

Tiếng lượn tiếng sli ai chót vót

Tường xây, mái ngói dầy quê hương.

Tiếng trong lanh lảnh trên đàn dáo

Em xây bệnh viện nắng hòa bình

Tay bay miết vữa đưa thành thạo

Như họa sĩ tô đẹp bức tranh.

Tiếng hát nào trong như tiếng suối?

Mừng em dẫn bước lên công trường?

Hay vui cảnh mới quê miền Núi?

Hay lòng xao xuyến tiếng quê hương?

(1) Nội dung bài hát ru em của dân tộc Tày.

(2) Sli, Lượn: Hai làn điệu dân ca Tày Nùng.

XUÂN ĐỈNH NÚI

Tặng chiến sĩ biên phòng

Tôi tới thăm anh trên đỉnh núi đón xuân
Trời hửng nắng đồn biên phòng rực rỡ
Hoa đào nở rung rinh cành đón gió
Mây mù bay đưa vọng tiếng chim ca.

Gặp những người mặt rạng rỡ như hoa
Và tình ấm gặp vạn lần ấm lửa
Vì nhiệm vụ, xa lâu rồi nhà cửa
Những đêm trăng vẫn ngan ngát hương quê...

Khẩu súng bên tai nghe gió đêm hè
Đưa luồng mắt dõi sương dày buổi sáng.
Vạch lá chân đưa boàng hôn bằng lảng
Trong chiều vàng nhẹ bước ngắm đàn nai.

Gió đưa về gà rừng gáy sớm mai
Trời mở cửa núi sông phơi nắng ấm
Nhật ký tuần tra ghi thêm dòng bình lặng
Đồng đội cùng vui đất nước thanh bình.

Sáng xuân nay vui đón tết biên phòng
Hương vị tết tỏa lan căn nhà nhỏ
Hương rừng đào đan sâu nâng làn gió
Người đưa thư len lỏi lên đèo.

Mấy xã viên gánh bánh tẻ lên theo
Tải nặng tình quân dân trong xuân ấm
Lệ pháo nổ mừng một mùa xuân thắm.

Đồn biên phòng rạng cả trời xanh
Tiếng sáo vút lên bay bổng yên lành...

Mùa xuân 974

CÔ GÁI DAO TIỀN

*Tặng đội công nhân bảo dưỡng
đoạn đường Ben-le Tài-hồ xin*

Từ màn sương bước ra mười cô gái Dao tiền
Nào ai biết: đâu Mùi, đâu Chẹ? (1)
Trên môi đỏ nở hoa vòng he hé
Xềng vác vai tới chỗ hẹn sửa đường.

Mặt ngẩng cao em đi đón vầng dương
Chân thoăn thoắt sỏi rào rào nâng bước
Trên cảnh sương tiếng chim gieo thánh thót
Sau lưng em mây xao động bao la...

Mây gọi thương đời Dao tiền quá khứ chưa xa
Gót chân rõ theo đường nai bên suối
Đời du cư theo mây đưa gió nổi
Bàn tay chai với gậy chọc hạt tra.

Đất cũ bạc màu tiếp rừng cây bạt gốc
Lại mở nương trời cho tạm đầy nổi
Một đời gập lưng, mình vãi mồ hôi.
Chân em lê nặng nề đời nguyên thủy.

Hôm nay nghe sỏi rào rào nhảy múa
Vui tiếng chim ca thánh thót cảnh sương
Các em hòa khúc hát « tổ dung » (2)
Ca hợp tác xã nghề rừng vừa mới mọc.

Một bếp lửa đặng viên nhen trên đèo giốc
Chục mái nhà cùng cắm đất dựng làng
Trời đẹp mây bay, cảnh vui nầy lộc
Cây rừng ta để bạc, đất lạ nở thêm vàng...

Cảnh tốt hoa đơm, đất lành chim đậu
Những mái nhà bay tới, những bếp lửa tiếp nhen
Làng thêm đông cử người đi giữ nước
Và các em: Đội bảo dưỡng Dao tiền,

Chân em đi sỏi rào rào nâng gót
Tiếng chim ca gọi sáng cả vầng dương
Mười khuôn mặt sáng bừng như mặt nguyệt
Tươi chuỗi cườm, sáng chuỗi bạc, tan sương.

Bàn chân em đo từng đoạn không gian ngăn ngắt
 Mà đời Dao tiền vượt bao chặng thời gian?
 Đời cũ theo nai là đời đau khổ
 Xã hội chủ nghĩa em là công nhân
 Non sông mình rạng một trời xuân...

Tài Hồ Xin 3-1 -1973

-
- (1) Cách đặt tên của người Dao: Con gái đầu lòng được gọi là Mùl (như Mùl Quý), con gái thứ là Chẹ (ví như Chẹ Tàn).
 (2) Tờ dung: Làn điệu dân ca Dao tiền.

MỤC LỤC

	Trang
I	
1. Thung lũng vào xuân	5
2. Bến ô tô chiều nay	7
3. Tiếng chào đời	9
4. Bản Mèo	11
5. Bản Dao	14
6. Yêu hoa	15
7. Mùa xuân tới	17
8. Dê Trường xuân	19
9. Được mùa lúa sớm	21
10. Người xã viên gái	23
11. Phong thư xuân	25
12. Bài ca anh lái xe	28
13. Em lên rừng	30
14. Sinh viên khai hoang	33
15. Cô giáo Tây trên bản Mèo	35
16. Anh cán bộ về mừng	38
17. Mở mắt	40
18. Trong tiếng chim tháng 5	42
19. Suối Khuổi sao	45